מסורת הש"ס

א) לקמן יד. שבועות כ., ב) לקמן דף יג:, ג) [דף יג.],

גמרא

והא נותר ופיגול לאחר זריקת דמים הוא אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן בנותר של עולה אמר ליה אם כן ליתני (א) בבשר עולה לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בשר עולה דאסור דהא בקרבן קא מתפיס נותר ופיגול דעולה איצטריכא ס"ד אמינא כאיסור נותר כאיסור פיגול והוה ליה כמתפים בדבר האסור ולא מיתסר קמ"ל מיתיבי א)איזהו איסר האמור בתורה אאמר הריני שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו כיום שמת בו רבו כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם כיום שראיתי ירושלים בחורבנה ואמר שמואל והוא שנדור באותו היום היכי דמי לאו כגון דקאי בחד בשבא דמית ביה אבוה ואע"ג דאיכא טובא חד בשבא דהיתרא וקתני אסור ש"מ בעיקר הוא מתפים דשמואל הכי איתמר אמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך אמר רבינא ב)ת"ש בכחלת אהרן וכתרומתו מותר הא כתרומת לחמי תודה אסור

והא

רש"י

והא נותר לאחר זריקת דמים הוא. דאיתסר דנותר הוי שניתותר חוץ לזמנו שלא נאכל ופיגול שיצא חוץ למחילתו ואמר זה כזה וקאמר דהוי אסור והא נמי דלאחר זריקת דמים (ב) והוה ליה שעת הכושר קודם לכן וקתני דאסור אלמא בדהשתא קא מתפיס. ואיכא דאמרי האי פיגול לאו דוקא הוא דלא הוי פיגול אלא היכא שנשחט על מנת לאוכלו חוץ לזמנו דלא הוה ליה שעת הכושר מעולם ולא קא פריך אלא מנותר דהוה ליה שעת הכושר ופיגול אגררא נסבה ולאו דוקא: **אמר ליה רב הונא נרבא בנותר של עולה.** מיירי דלא הוה ליה שעת הכושר מעולם דעולה כולה כליל היא אבל אי הוה ליה שעת הכושר אמרינן (ג) מעיקרא קא מתפיס: **אם כן ניתני בבשר עולה.** ממש דלית ליה שעת הכושר: **דהא בקרבן קא מתפיס.** והוי נדר גמור: **אלא נותר ופיגול אילטריכא ליה.** דאימא באיסור נותר כו' קמתפיס: **ולא מיתסר.** דלא הוי נדר כדבעינן למימר לקמן(ג) שיהא מתפיס בדבר הנדור ולא בדבר האסור: **קמשמע לן.** האי דקאמר נותר ופיגול לאו איסור נותר ופיגול קאמר (ד) איסור כמותו אלא בנותר ממש ופיגול ממש דהוי דבר הנדור: **איזהו איסר האמור בתורה.** דכתיב לכל שבועת אסר (במדבר ל) דמשמע שיהא נודר בדבר שנאסר בכך:

ואמר שמואל והוא שנדור ובא. במסכת שבועות: (ה) **מאותו היום.** כגון דבאותו יום שמת אביו קיבל עליו בנדר שלא יהא אוכל בשר וכגון דהוה אותו היום חד באייר דאיכא חד בשבת דהיתירא טובא בנתים ולסוף שנה באייר בחד בשבת נמי אמר הריני שלא אוכל בשר בחד בשבת כמו אותו חד דאשתקד שמת בו אביו ואמרי' דאסור דאע"ג דאיכא חד בשבת דהיתירא בנתים דכל הני חד בשבת בנתים אכל ועכשיו כשאמר הריני שלא אוכל בשר בחד בשבת כמו אותו חד בשבת שמת בו אביו דלא אכל והרי איכא כמה בחד בשבת דאכל אפ"ה אמרי' בעיקרו קא מתפיס באותו חד בשבת דלא אכל ואסור. ענין אחר כגון דנדר בחד בשבת דר"ח אייר שמת בו אביו ולסוף שש שנים או חמש שנים קאי בחד בשבת דר"ח אייר ואע"ג דאיכא טובא ראשי חדשים דאייר בנתים דהיתירא וקתני דאסור: **הכי איתמר דשמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך.** דכל חד בשבת מאותו היום ואילך היה נדור שלא יאכל בשר ועכשיו אומר הריני כאותו היום שמת בו אביו אהכי אסור דלא הוי שום היתירא בנתים אח"כ באותו יום וליכא (ו) למיחש דבהיתירא קא מתפיס: **ת"ש כחלת אהרן וכתרומתו.** תרומה גדולה או תרומת מעשר דהיינו דבר האסור. ומדקאמר כתרומתו מכלל דאיכא תרומה דאי מתפיס בה הוי אסור דהיינו תרומת לחמי תודה דדבר הנדור הוא תודה ולחמה:

והא

ר"ן

הוא דרמי רחמנא עליה. והיינו טעמא נמי דמתפיס בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים ומתפיס בבכור לאחר זריקת דמים לא מתסר כדמוכח סוגיין בסמוך [ע"ב] אע"ג דאסירי לזרים משום דכיון דשרי לכהנים איסוריה לאו מחמת נדריה הוא שאילו כן היה אסור לכל אלא איסורא הוא דרמי רחמנא עליה וכי מתפיס ביה בדבר אסור קמתפיס. והיינו טעמא נמי דמתפיס בחלת אהרן ובתרומתו מותר דאיסורא לאו משום נדריה הוא אלא משום גזירת הכתוב הוא. כך נראה בעיני: **והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא.** אית דלא גרסי פגול שהרי מכיון שנתפגל אין זריקתו מתירתו אלא מנותר קפריך דאיסור נדריה פקע ליה בזריקת דם ואפילו הכי תנן דאסור אלמא בעיקרו קמתפיס: **בנותר של עולה.** דאפילו תמצא לומר דבדהשתא קמתפיס אכתי נדריה לא פקע דהא עולה אסורה אפי' לאחר זריקה: **א"כ ליתני בבשר עולה.** אי אמרת בשלמא דלאו בעולה מיירי נקט נותר לאשמועינן דבעיקרו קמתפיס אלא אי אמרת דבעולה מיירי מאי רבותיה דנותר אכתי נדריה לא פקע ואי הכי ליתני בשר עולה. ולפי מה שפירשתי במשנתינו דבנותר ופגול לא בעי ר' יהודה כ"ף הדמיון בדין הוא דלישני ליה דלהכי תנא נותר ופגול ולא תנא בבשר עולה לאשמועינן דבהני אפילו בלא כ"ף הדמיון מתסר אלא דעדיפא מיניה שני ליה: **והוא שנדר באותו היום.** קס"ד שנדר באותו יום שמת אביו שלא יאכל בשר וכן נדר פעם אחת שלא יאכל בשר ביום שמת בו גדליה ועכשיו מתפיס יום אחר כאותו יום דכיון דנדר במעיקרא ה"ל השתא מתפיס בדבר הנדור: **דקאי בחד בשבת דמית ביה אבוה.** נראה בעיני דהכי פירושא שאומר ביום אחד בשבת שהוא ביום שמת בו אביו למנין חדשים כגון אחד בשבת ראשון של ניסן יהא יום זה עלי כיום אחד בשבת ראשון של ניסן ואע"ג דאיכא טובא חד בשבת דהיתרא וקתני אסור ושמע מינה בעיקרו קמתפיס. ומשמע ליה להש"ס דבהכי עסקינן דאי באומר בפירוש יום זה כיום שמת בו אביו פשיטא דמתסר אלא ודאי באומר יום זה עלי כאחד בשבת ראשון של ניסן וקמ"ל דאע"ג דאיכא למימר בהיתרא קמתפיס כיון שהוא עומד באותו יום שהוא למנין חדשים כיום שמת בו אביו ומתפיס ואמר יהא יום זה כאחד בשבת בעיקרו מתפיס ואסור: **ומשני דשמואל הכי אתמר אמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך.** כלומר שכל ימי אחד בשבת שעברו עליו שהן כיום שמת בו אביו נאסרו עליו בנדר וכיון שכן לא מלית למגמר מהכא האי דינא ולומר דהך רבותא אשמועי' דהא הכא ליכא יומי דהיתרא כלל. והך סוגיא קטיע היא דלא פירש הש"ס אם כן מאי אתא לאשמועינן אלא סמיך ליה אסוגיין דריש פרק שבועות שתים בתרא [שבועות כ.] דאמרי' התם האי לישנא ממש דאמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום ובתר הכי מקשה כיון (נ"ל כיום) שמת בו אביו פשיטא ומתרץ יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם אצטריכא ליה ומקשינן הא נמי פשיטא מהו דתימא כיון דאפי' לא נדר אסור מדרבנן כי נדר נמי לא חייל נדרא ולאו מתפיס בנדר הוא קמ"ל כך נראה בעיני. א"נ סברה הך סוגיא דאע"ג דלא דמי לקרבן שאסור לכל דהא לא אסור אלא לדידיה אפילו הכי מתפיס בדבר הנדור מיקרי. וממסקנא דסוגיין דשבועות שמעינן לנודר מגבינה של נכרים וסתם יינן ושמנו של גיד והתפיס בהן דמתפיס בנדר הוי ואסור: **כחלת אהרן וכתרומתו מותר.** דאע"ג דבקריאתם שם מתסרי כיון שאינו אסור לכל דבר האסור מקרי ולא דבר הנדור: **הא כתרומה לחמי תודה.** חלה אחת שהיה נוטל מכל עשר חלות של כל מין שבה: **אסור.** דהוה ליה מתפיס בדבר הנדור:

והא

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ג מהל' נדרים הל"ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רד סעי' א:

נו ב מיי' שם פ"א הל' יא סמג שם:

תוספות

והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא. ר"ת לא גרס פגול דהא זריקה לא מהני לפגול דלעולם הוה כקודם זריקה מיהו יש לייישבו אגב נותר נקט ליה הש"ס והא קושיא מנותר דלאחר זריקת דמים ואפילו הכי מתסר אלמא במעיקרא מתפיס וא"ת הא כיון דאמר בהדיא בנותר ונותר הוי לעולם לאחר זריקת דמים אם כן הוי כאילו אמר לאחר זריקת דמים דפשיטא לך לעיל דמותר א"כ קשה דהא משמע דרבא בא ליפשוט הבעיא וי"ל דלא דמיא דהתם מדהאריך בלשון לאחר זריקת דמים ודאי בעינן להתיר אבל גבי נותר לא האריך בלשונו יותר מאילו אמר זה כזה מה שייך למימר משום דמתפיס בנותר והשתא מיתסר דהא דבר האסור הוא אלא ע"כ משום דמעיקרא מתפיס ומשני בנותר של עולה שיש בו מעילה לעולם אבל ליכא לפרושי דבנותר סתם תלינן ליה בעולה להחמיר א"כ מאי פריך ליתני כבשר עולה הא רבותא טפי אתא לאשמועינן דבנותר סתם תלינא בנותר של עולה לכן נראה כדפרישית: **אבל נותר ופגול באיסור** נותר ופגול קמתפיס והוה ליה דבר האסור קמ"ל. דמעיקרא בקדושת הקרבן קמתפיס וא"ת מ"מ תיפשוט בעיא כי היכי דאמר הכא דאע"ג דאיכא למיתלי בדבר האסור דהשתא (אפ"ה) הוי תלינן ליה בדבר [האסור] דמעיקרא ה"נ דאיכא למיתלי בהיתירא דהשתא תלינן לומר בעיקרא מתפיס וי"ל דלא דמי הכא שסוף סוף מוכיח שלאיסור עלמו קמתכוין כי תלינן תלינן בדבר האסור אבל לעיל דאיכא למיתליה בהיתרא דהשתא ולא בא לאסור עלמו איכא למימר בהיתר קמתפיס א"נ שאני הכא דדבר האסור השתא לא חייל כ"א מכח קדושת דבר הנדור דמעיקרא ולפי תי' שני ניחא הסוגיא דשבועות פ"ג: **לאו כגון דקאי בחד בשבת דמית ביה אבוה.** כלומר שמת אביו בחד בשבת ועכשיו הוא

והא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ליתני כבשר עולה א"ל לא מיבעיא וכו' דהא בקרבן קא מתפיס אלא נותר ופגול אילטריכא ליה ס"ד אמינא כצ"ל ותיבת דעולה נמחק: (ב) רש"י ד"ה והא נותר וכו' דמים הוא והוה ליה שעת וכו' ואיכא דאמרי האי פיגול נ"ב כלומר מאי דאדכר פיגול בהך קושיא: (ג) ד"ה אמר ליה וכו' אמרינן בעיקרו קא מתפיס: (ד) ד"ה קמשמע לן וכו' ופיגול קאמר שיהא זה אסור כמותו אלא נותר ממש: (ה) ד"ה ואמר שמואל והוא שנדור וכו' במסכת שבועות הס"ד ואח"כ מ"ה באותו היום וכו' אותו היום חד בשבת באייר דאיכא וכו' שלא אוכל בשר בחד שבת כמו אותו: (ו) ד"ה הכי איתמר וכו' וליכא למימר בהיתירא קא מתפיס:

מוסף רש"י

כיום שמת בו אביו. כאשר אסרתי עלי בשר ביום שמת בו אבא לעולם (שבועות כ.). **והוא שנדור באותו היום.** שקיבל עליו ככר נדר שלא יאכל בשר ביום שמת בו אביו לעולם, וכן יום שמת בו פלוני וכן יום שנהרג בו גדליה (שם).

פירוש הרא"ש

והא נותר ופגול לאחר זריקת דמים הוא. דלא מקרי נותר אם לא שהותר לכהנים תחלה או למזבח דכתיב ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר ממנו וגו' ופגול נמי לא מקבע בפגול עד שיקריבו כל מתיריו וכי מתפיס בהו לאו באיסור נותר ופגול קא מתפיס לדבר האסור הוא אלא בעיקר הזבח קא מתפיס וכבר יצא הזבח מידי מעילה אלמא בעיקר קא מתפיס: **בנותר ופגול של עולה.** שלא יצא מידי מעילה שסמו עליו לעולם עד שיתוך הבשר: **אם כן ליתני בבשר עולה.** אלא ודאי נקט נותר ופגול לאשמועינן דבעיקרו קא מתפיס ולא איירי בעולה: **מיתיבי איזהו איסר כו'.** ה"ר אליעזר ז"ל גורס ת"ש מיהו לא קשיא לי אי גרסינן

מיתיבי לרב הונא בריה דרב נתן קא בעי לדמות לדברי רבא שפשט לו דבעיקרו קא מתפיס: איזהו איסר האמור בתורה. בפ"ג דשבועות מוכח לה איזהו איסר נדר האמור בתורה: ביום שמת בו אביו כו'. דורתא דמילתא להצטער ביום שמת בו אביו וכו': היכי דמי לאו דקנדר בההוא דמית בשבא דמת בו אביו. כגון שמת אביו באחד בשבת ובאותו היום אסר עליו אכילת בשר ואחר זמן אומר אכילת בשר עלי כחד בשבא והא דקתני בברייתא ביום שמת בו אביו לאו שאמר כן בפירוש אלא אמר באחד בשבא (עד) היום הזה כמו חד בשבא שמת בו אביו ואע"ג דאיכא טובא דמיתא חד בשבא עד היום הזה כמה חד בשבא שאכל בשר אמרינן בעיקרו קא מתפיס באותו חד בשבא שאסר עליו אכילת בשר משום דהנודר לאסור קא מכוין הילכך תלינן לאיסור ובזבחי שלמים נמי תלינן דבעיקרא קא מתפיס: והוא שנדור ובא מאותו היום ואילך. דהוו להו כולהו לאיסורא ולא מספקא לן דילמא בחד בשבא קודם שמת אביו קא מתפיס דהא מילתא דפשיטא היא דשלמים קודם זריקת דמים לא מספקא לן אי מתפיס כדמעיקרא קודם שהקדישם הבהמה והכי נמי הוה מצי לשנויי כגון שאמר בפירוש כיום שמת בו אביו: בחלת אהרן ובתרומתו. ואע"ג דמתסר על ידי פיו לא הוי

עומד ב' שנים או ד' אחר שמת אביו כאותו יום שמת אביו בא' בשבת ואמר דוקא באחד נקט כ"א בכך וכך לחדש כמו שהיה יום שמת אביו אפי' לא יהיה אותו יום באחד בשבת וקס"ד השתא שאינו נודר אלא אותו יום בלבד שמת אביו ולא אחריות יום שנהרג בו גדליה שחל ... ואמר דאמרינן דבעיקרא מתפיס ביום שמת בו אביו ... כל ... לפיכך קאמר יום זה עלי כיום שמת בו אביו ... ואילך כל השנים שאחר ... מיתת אביו ... מתוך ... ולא יתכן ... דלא יהא ... בחלת אהרן ובתרומתו מותר. משום דלא הוי דבר הנדור וי"ל דהא דבר הנדור הוא דהא מעיקרא נמי הוה אסור משום טבל וכו' והפרשת התרומה אינה כ"א להתיר:

דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור משום טבל ופיו לא אסר אלא התיר שהוציא הפירות מידי טבל: הא כתרומת לחמי תודה. המביא תודה מביא עמה ארבעה מיני לחמים חלות ורקיקין ורבוכה והם מלה ומכל מין עושה י' לחמים ועוד מביא עשרה של חמץ ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והם נקראים תרומת לחמי תודה כדכתיב והרים ממנו אחד מכל קרבן:

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא אימא [א]כתרומת הלשכה אסור אבל תרומת לחמי תודה מאי מותר ליתני [א]לחמי תודה וכ"ש תרומתו הא קמ"ל תרומת לחמי תודה תרומתו היא ואי בעית אימא תרומת לחמי תודה נמי קודם זריקת דמים הוא כגון דאפרשינהו בלישה וכי הא [ג]דאמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל [ב]לחמי תודה שאפאן בארבע חלות יצא והכתיב ארבעים למצוה והא בעי למשקל תרומה וכי תימא דשקיל חדא ריפתא על כולה והתנן [1][ג]אחד [ג]מכל קרבן שלא יטול מקרבן על חבירו וכי תימא דשקיל פרוסה מכל חד וחד [ד]והתנן [ד]אחד שלא יטול פרוסה [ה]אלא דאפרשינהו בלישה דשקיל חדא מחמץ וחדא מן חלות וחדא מן רקיקים וחדא מן רבוכה לימא כתנאי [ה]הרי עלי כבכור רבי יעקב אוסר ורבי [ו]יהודה [ו]מתיר היכי דמי אי נימא לפני זריקת דמים מאי טעמא דמאן דשרי ואי לאחר זריקת דמים מאי טעמא דמאן דאסר אלא לאו דמחית

רש"י

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים הוא. ואליבא דר' אליעזר בר' שמעון נקיט ליה דאמר לא קדש הלחם עד שישחוט ויזרוק דמה לשמה ובתורת כהנים[ז] קאמר לה גבי לחמי תודה וקודם זריקה אי אכל מהני לחמי תודה לא עבד איסור גמור ואפי' הכי הוי אסור אלמא כדהשתא מיתפיס: לעולם אימא לך בתר מעיקרא אזלינן היכא דאיכא היתירא ואיסורא ולא תימא[א] דאמרי' בתרומת לחמי תודה אלא אימא הא בתרומת הלשכה אסור דהיא אסורה בין מעיקרא בין בסוף והוי נמי דבר הנדור דכתיב אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה): **אבל תרומת לחמי תודה מאי מותר.** משום דלתרומת לחמי תודה הוי היתר קודם זריקת דם תודה ואזלינן בתר מעיקרא: אי הכי ליתני כחלת אהרן או כתרומת לחמי תודה מותר ואע"ג דהוי דבר הנדור ואנא ידענא דכ"ש כתרומתו דמותר דהוי מתפיס בדבר האסור [ב]: לעולם כתרומת לחמי תודה מותר והאי דקתני כתרומתו הא קמ"ל דתרומת לחמי תודה תרומתו היא כתרומה חשובה דהויא נמי דבר האסור ואין אדם יכול להתפיס בה דבר בנדר אע"ג דבאה על ידי נדר: **ואיבעית אימא.** כדקאמרת הא כתרומת לחמי תודה אסור ואפילו הכי אימא דדייקינן נמי מהכא דאזלינן בתר מעיקרא ואסורה התרומה קודם זריקה כגון דאפרשה בלישה וכי הא דאמר רב טובי בר קיסנא וכו': ואית דמפרשי **והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם.** היה כהן מפרישה והיתה מותרת לכהן וקודם זריקת דם היתה אסורה דמאחר שנתקדשו לחמי תודה בשחיטה נאסרו לכל העולם ונעשה טבל עד שהופרשה התרומה לאחר זריקה שהותרה לכהן אלמא אע"ג דקודם זריקה היתה אסורה כבשר זבחי שלמים דאסור קודם זריקה ולאחר זריקה הותרה כבשר זבחי שלמים אסור [ג] בככר אלמא דאזלינן בתר מעיקרא שהיה אסור לכל העולם: לעולם מהא לא תיפשוט **ואימא הא כתרומת הלשכה אסור.** דתרומת הלשכה לא היה לה היתר בין בתחילת הקדש בין בסוף הקדש: **הא כתרומת לחמי תודה מאי מותר.** משום דאמרינן בסוף מתפיס ומאחר דתרומת הכהן היא חשובה כתרומה בעלמא כדבר האסור ולא כדבר הנדור ולהכי מותר המתפיס אי הכי ליתני כתרומת לחמי תודה מותר כל שכן כתרומת אהרן דהנא ידענא דמותר דהיא לא באה ע"י נדר כלל: **[תרומתו היא].** להכי קתני כתרומתו במתניתין לאשמועינן דתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהיא מופרשת ויש עליה שם תרומת אהרן חשובה דהא מתפיס ככר בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהוא דבר האסור ויש עליה שם תרומה כתרומת אהרן חשובה ולעולם האומר כתרומת לחמי תודה מותר: **ואיבעית אימא.** האומר כתרומת לחמי תודה אסור ולא תפשוט מהכא בשר זבחי שלמים אי בעיקר מתפיס או בסוף דאפשר דאיסור והיתר תרוייהו ליהוו קודם זריקת דם כגון דאפרשה בלישה והיתה תרומה מותרת לכהן קודם זריקה ולהכי איסור והיתר ביחד קודם הזריקה והיתר לאחר האיסור ותרוייהו קודם זריקה להכי אמרינן באיסור שהיתה קדושה קודם שהופרשה שהיתה קדושה בשחיטה קודם הפרשה אסורה לכל העולם הפריש זה את ככרו דמותר להפריש בלישה וכדרב טובי וכו'[ח]: **והא כתיב ארבעים.** דארבעים חלות מיבעי ליה למיפי עשרה מכל מין: ומשני **למצוה.** דמצותו שיהו ארבעים אבל אי אפאן בארבע חלות גדולות מכל מין אחת יצא: **והא בעי למישקל תרומה.** מן חד וחד מכל מין אחד מעשרה: **וכי תימא דשקיל חדא ריפתא אכולהו.** דמהני ארבעה שקיל חדא לתרומה: **והתנן אחד מכל קרבן.** דמכל מין ומין בעי למישקל חדא חדא מחמץ חדא ומחלות חדא ומרקיקין חדא ומרבוכה חדא אבל לא שקיל מחד מין בלבד על תלתא: **אלא דאפרשה בלישה.** דמכל מין ומין הפריש קודם אפייה לתרומה ואח"כ אפה לשיריס דהשתא שקיל תרומה שלימה מכל קרבן דאופה חלה ממה שנוטל מכל מין ומין: **הרי עלי כבכור.** [ד] בכהן קא מיירי דאי בישראל לית ליה שום זכייה בגוויה ואסור ליה נמי באכילה שאמר הרי עלי בשר זה כבשר בכור: **היכי דמי אילימא.** דאמר הרי עלי בשר זה כבשר בכור לפני זריקת דמים: **מאי טעמא דמאן דשרי.** הא בכור לא [ה] לישתרי אלא בזריקת דמו: ואמר

ר"ן

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים היא. דכיון דלחמי תודה לא שרו באכילה עד לאחר זריקה למה יתרמו אותן קודם לכן ומדקתני אסור ש"מ דבעיקרן קמתפיס: **אלא אימא הא כתרומת הלשכה אסור.** תרומת הלשכה שהיו תורמין ממעות הלשכה וממלאין שלש קופות: **ליתני תרומת לחמי תודה וכ"ש תרומתו.** והויא רבותא טפי משום דמעיקרא נאסרה תרומת לחמי תודה בנדר: **תרומתו היא.** כלומר בכלל וכתרומתו דקתני היא משום דהויא כתרומה לגבי זרים: **תרומת לחמי תודה נמי לפני זריקת דמים היא.** כלומר דמשכחת לה שנתרמו קודם זריקת דמים ומש"ה לא פסיקא ליה למתני כתרומת לחמי תודה דאיכא גוונא דמתסר כשנתרמו קודם זריקת דמים: **כגון דאפרשינהו בלישייהו.** בדין הוא דליתני ליה דאפרשינהו לאחר אפייתן קודם זריקת דמים שהרי אפייתן היתה קודמת אפילו לשחיטת הזבח דהא אמרינן במנחות (דף עח:) שאם נשחט הזבח קודם שיקרמו פני [כולן] לא קדש אלא כיון דמייתי ראיה מדרב טובי דמצי להפריש קודם זריקה ודרב טובי מיירי בדאפרשינהו בלישייהו נקט נמי הכא דאפרשינהו בלישייהו: **בארבע חלות.** ארבעה מיני חלות: **והא כתיב ארבעים.** דהא הוו ארבעה מינין חמץ חלה רקיקין ורבוכה [ט]: **והתנן והקריב אחד מכל קרבן.** כלומר מכל מין ומין וילפינן בג"ש [מנחות עז:] דאחד מעשר קאמר והוו להו ארבעים: **דשקל חדא מן חמץ.** שעשה עשר חלות מכל מין ואחר שהפריש אחד מכל מין לש תשעה של כל מין ועשה חלה אחת מכל תשע ותשע: **לימא כתנאי וכו'.** אי לפני זריקת דמים כלומר שאמר כן בפירוש. ונראה בעיני דדין הוא דהוה מצי לאקשויי אי באומר הרי עלי כבכור סתמא מאי טעמא דמאן דשרי דאפילו אי אמרינן דבהיתרא קמתפיס כל שאמר סתם בעיקרו קמתפיס דהא תנן במתני' חטאת תודה שלמים אסור ולא דייקינן מינה בסוגיין דבעיקרו קמתפיס אלא איידי דבעי למימר אי לאחר זריקת דמים מ"ט דמאן דאסר נקט נמי אי לפני זריקת דמים מ"ט דמאן דשרי אבל ה"ה דסתמא נמי קשיא: [י] **לא דכולי עלמא לפני זריקת דמים.** כלומר אי נמי סתמא דחד דינא אית להו ואפילו הכי רבי [כ] יוסי מתיר מדכתיב כי ידור נדר ובכור דבר האסור הוא כיון דבעל כרחו חלה קדושה עליו: **לה' לרבות דבר האסור.** כלומר כיון דמצוה להקדישו כדמפרש הש"ס לקמן [יג.]: **מבעי ליה למתפיס בחטאת ואשם.** דאע"ג דחובה עליו

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"א מהל' נדרים הל' יא סמג לאוין רמב:
נח ב מיי' פ"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' כב סמג עשין קפב:
נט ג מיי' שם הל' כא:
ס ד ה מיי' שם הל' כב:
סא ו מיי' פ"א מהל' נדרים הל' יג סמג לאוין רמב:

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיְיָ לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם וכו' ולא תימא הא כתרומת לחמי תודה אלא אימא הא כתרומת הלשכה: (ב) ד"ה אי הכי וכו' בדבר האסור הס"ד ואח"כ מ"ה הא קמ"ל כו' לעולם כתרומת לחמי תודה: (ג) ד"ה ואית דמפרשי וכו' אסור הככר אלמא דאזלינן בתר מעיקרא שהיה אסור לכל העולם אימא כו' מהא לא תפשוט וכו' בסוף הקדש הא כתרומת לחמי תודה מותר וכו' כתרומה בעלמא והוי כדבר האסור וכו' אי הכי ליתני כתרומת לחמי תודה מותר ואנא ידענא כל שכן כתרומת אהרן דמותר דהיא לא באה ע"י נדר כלל הא קמ"ל כו' להכי קתני כתרומת וכו' תרומת אהרן חשובה והאי דמתפיס ככר בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם כצ"ל והד"א: (ד) ד"ה הרי עלי כבכור שאמר הרי עלי בשר זה כבשר בכור ובכהן קא מיירי וכו' נמי באכילה הס"ד: (ה) ד"ה מאי טעמא וכו' לא אישתרי אלא:

תוספות

והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקה הוא. מ"מ לא הוי כאומר כבשר שלמים לאחר זריקה כיון שלא האריך בלשונו כדפ"ל גבי נותר: **הא קא משמע לן דתרומת לחמי תודה תרומתו היא.** כלומר כדפ"ל תרומתו כלל היא: **אלא דאפרשינהו בלישייהו.** כלומר שהפריש בעודה עיסה ומן השאר עשה ד' חלות מד' מינין: **לימא כתנאי וכו'.** אלא דמחית בשר זבחי שלמים גביה ואמר זה כזה. אגב ריהטא דבעיא מיירי בשלמים נקט נמי הכא שלמים אלא כלומר דמחית בשר בכור גביה לאחר זריקה ואמר זה כזה ויש"ג בהדיא דמחית בשר בכור גביה:

מסורת הש"ס

א) נ"ל תרומת לחמי וכו', ב) מנחות עו: ע"ש [נדה ו: ע"ש], ג) [מנחות עז:], ד) שם עו. עז: פסחים לז: [נדה ו:], ה) נזיר ד:, ו) [נ"ל ר' יוסי וכן מוכח מנזיר להדיא], ז) [לו פרק יא], ח) [ע"כ פירוש ואית דמפרשין], ט) נ"ל ורבוכה וכתיב והקריב הד"א. רש"א, י) שייך לדף יג., כ) ס"א יהודה,

גליון הש"ם

בהרא"ש ד"ה כגון דאפרשן כו' דקודם שחיטת הזבח ל"ש. עיין נדה דף ו ע"ב תד"ה דאפרשינהו:

פירוש הרא"ש

והא תרומת לחמי תודה דלאחר זריקת דם הוא. דאין רגילות ליתנם לכהן עד אחר זריקת הדמים שבכך הותרו לאכילה: **הא כתרומת הלשכה אסור.** דכולה איסורא הוא: הכי גרסינן תרומת לחמי תודה [נמי] תרומתו היא וכולם בכלל תרומתו: **כגון דאפרשן בלישה.** והיינו ע"כ לפני זריקת דמים שהלחם קודש בשחיטת הזבח ואין שוחטין הזבח עד שיקרימו פניהם בתנור דאז מיקרי לחם והאי דקאמר דאפרשן בלישה לאו דוקא [ט] דקודם שחיטת הזבח לא שייך לקרותם תרומת לחמי תודה ועדיין לא קדש הלחם ומה תרומה שייך בהו אלא מיירי שהפרישן בין שחיטה לזריקה ונראה דאמרינן בפרק קמא דפסחים (דף יג:) שני דברים הם מתירין מעלין זה בלא זה והלחם קדוש בשחיטה לבדה והאי דנקט דאפרשן בלישה אגב דמייתי עלה הא דרב טובי בר קסנא: הכי גרסינן והא בעי למישקל תרומה וכי תימא דשקיל פרוסה מכל חד וחד כו': **אלא דאפרשינהו בלישה.** אחר שעשה מכל מין ומין עשר חלות ונתן אחת מכל מין לכהן ומתשעה הנותרים עשה חלה אחת ומסתמא נתן לכהן חלקו מדקאמר שאפאן ארבע חלות ולא הזכיר אפיית חלות הקטנות: **אי לפני זריקת דמים.** כלומר שאמר בפירוש לפני זריקת דמים והוא הדין נמי אי אמר כבכור סתמא הוה קשיא ליה דמ"ט דמאן דשרי אלא משום דבעי למימר ואי לאחר זריקת דמים והיינו כגון שפירש לאחר זריקת דמים נקט נמי לפני זריקת דמים:

מוסף רש"י

לחמי תודה שאפאן בארבע חלות. שהיה לו לעשות ארבעים ולא עשה כי אם ארבע, אחד מכל מין (מנחות עו.) אחד ממלא ואחד מחמץ ואחד מרקיקין ואחד מרבוכה, דלארבע מינין יש בהן (שם מכת"י) עשר עשרונים של חמץ אפאן כולה בחלה אחת, וג' עשרונות ושליש שבחלות מלה אפאן בחלה אחת, וכן של רקיקין וכן של רבוכה (נדה ו:). **והא כתיב ארבעים.** במנחות ילפינן לה בפרק התודה (עו.) ואמאי יצא, ומשני למצוה. אבל עיכובא ליכא (נדה ו:). **והא בעי למשקל תרומה.** דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה, והך תרומה אמרינן דהויא אחת מעשרה (מנחות עו.) שנוטל אחד מכל מין ונותנה לכהנים כדכתיב (ויקרא שם) לכהן הזורק את הדם לו יהיה, והתשעה נאכל לבעלים (שם מכת"י) וכיון דליכא עשר היאך יפריש (נדה ו:). **שלא יטול מקרבן על חבירו.** מקרבן זה תרומה על חבירו, שלא יטול מן אחד שנים ומזה לא כלום, משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו (מנחות עז:) שאם היה ממין זה חמשה וממין זה חמשה עשר לא מפריש מזה על זה (שם מכת"י). **וכי תימא דשקיל פרוסה.** מכל חלה מעט לכהן (נדה ו:). **אחד.** מכל קרבן תרומה לה' לכהן הזורק וגו', ארבעת מינין היו בה של עשר עשר חלות, ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר לבעלים, וכתיב אחד שלא יתן לו פרוסה (פסחים לז:) שלא יטול פרוסה לתרומת כהן (נדה ו:). **דאפרשינהו בלישה.** כל זמן שהן עיסה ושוב עשה החלות שלמות דלא הוי פרוסה (מנחות עו.). נטל אחד מעשר לתרומה ותשע הנותרים לבעלים מכל מין ומין עשה חלה אחת (נדה ו:). **הרי עלי כבכור.** ככר זה כבכור, ר' יעקב אוסר. דלא בעינן שיהא איסורו בדבר הנידר כגון עולה ושלמים, דהא כתיב איש כי ידור נדר לה' לרבות דבר האסור כגון בכור (נזיר ד:).